Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 267. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 8-го ЖОВТНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 267. JERSEY CITY and NEW YORK. WEDNESDAY, OCTOBER 8, 1952. VOL. LX.

ПРЕЗ. ТРУМАН РУЧИТЬ ЗА СВОЇХ УРЯДОВЦІВ

Повертаючись на схід з Каліфорнії, през. Труман виголосив кілька промов на залізничих зупинках у стейті Юта. У місцевості Прово, на полянї університету Бріґгам Йонґ, він сказав між ін., що на підставі республіканської опозиції до різних урядових проєктів, він переконаний, що „Франція, Італія й майже вся західна Европа були б тепер під комуністами" Про „корупцію" в уряді, про яку безупину говорять республіканці, Труман сказав таке: „Я пробую підшукувати найкраще кваліфікованих людей, яких тільки можна найти... Майже всі люди, яких я призначив на урядові становища, витримували гідно пробу... Я зробив найкраще, що міг впродовж цих сьоми років, щоб утримати федеральну службу на найвищому рівні; щоб притягнути добрих людей і тримати їх на їхніх посадах і обороняти їх проти недоведених атак" — говорив президент. „Час до часу я зустрінувся з розчаруванням у цій справі, одначе назагал, я гордий з вислідів моїх змагань. Я гордий і певний, що історія потвердить мої зусилля." Помітна ще думка Трумана про різницю між партіями. „Демократична партія — це політична організація, що має серце; вона турбується про людей — про всіх людей. Республіканська партія опанована малою горсткою людей, що мають машину, яка вираховує, де мають бути їх серця" міркував президент. — У промові в шахтарському містечку Гелпер, теж у стейті Юта, президент насмішкувато сказав, що „залога з чотирьох республіканських сенаторів" якими окружився ген. Айзенгавер, спричинить його поразку у день виборів. До тих сенаторів зараховані: Джозеф МекКарті з Вісконсин, Роберт А. Тефт з Огайо, Вільям Е. Дженнер з Індіяна і Джеймс з Мізурі.

Айзенгавер пропонує спілку приватних підприємств з публічними

Кандидат Республіканської партії на президента, ген. Двайт Д. Айзенгавер, виїхавши наново в західні стейти для передвиборчої аґітації і для „спростування" як він каже, неправильних висловів през. Трумана, який щойно обїхав ці стейти, зупинився в місті Сіятл, у стейті Вашинґтон. Тут виголосив він промову, з'ясувавши своє відношення до публічних підприємств, головно до електрівень, які досі розбудовували адміністрації Рузвелта й Трумана. Айзенгавер заявив, що на випадок його вибору президентом, він має пляни розбудовувати такі проєкти федеральним коштом на спілку з стейтами, муніципалами та приватними компаніями. Це стосується теж проєктів наводнювання пустель, які досі була непридатними пустинями. Генерал висловився проти якогобудь пляну в справі використання басейну ріки Колумбія на такий лад, як створено басейн ріки Тенесі в південних стейтах. — Щодо промов, виголошуваних президентом Труманом для поборювання Айзенгавера в західних стейтах, генерал назвав ці промови „демагогічними" а обіцянки допомоги з федерального уряду на такі проєкти „дарунками величиною цілої свині".

Стівенсон вибрався в передвиборчу подорож по 23 стейтах

Спрінґвілд, Ілл. — Губ. Адлей Е. Стівенсон, демократичний кандидат на президента, вибрався на велику передвиборчу поїздку по 22 стейтах під час якої переїде 15,000 миль. За пляном, виявленим Вілсоном Вастом, керівником демократичної виборчої кампанії, губернатор переїде вісім стейтів літаком упродовж п'ятьох днів, і тоді виголосить низку промов про небезпеку комунізму. Перша промова призначена на зібранні в Дітройті. Зі стейту Мічіґен Стівенсон поїде до Ілиной, Вісконсін, Мизурі, Оклагома, Луїзіяна, Флорида і Теннессі, а після того повернеться домів. Друга подорож охопить стейти Ваймінґ, Юта, Вашінґтон, Ореґон, Каліфорнія й Тексас. Третя подорож почнеться в Шікаґо, де він виголосить більшу промову, що буде передана крізь радіо 21 жовтня, звідси поїде залізничим потягом з короткими промовами по Середньому Заході й на Сході і знову повернеться на кінцеву промову до Шікаґо на 3 листопада. Під час цієї останньої подорожі він об'їде стейти Індіяна, Ню Йорк, Пенсилвенія, Огайо, Масачусетс, Род Айленд, Конектикат, Ню Джерзі, Делевар, Меріленд і Вест Вірджінія.

Єнкі перемогли в світовій серії в понеділок

Ню Йорк. — У світовій серії бейзболу нюйорська дружина Єнків перемогла у трьох рундах бруклинських Доджерів, які виграли дві рунди. Таким способом світова серія гри продовжена на сьомий день. Обидві останні гри відбуваються в стадіоні Доджерів, — у знанім Ебетс Філд, у Брукліні. До понеділкової перемоги Єнків причинилися грачі: Дюк Снайдер, Білли Ловс, Йоґі Берра, Мікі Мантл і Аллі Ріножде. Видців у понеділковій грі було 30,037. На вівторок заповіджена холодна погода і тому передбачений великий здвиг глядачів на кінцевій грі.

КЕРОВАНІ СТРІЛЬНА БОРОНИТИМУТЬ АМЕРИКИ В 1953 Р.

Вашинґтон. — Команда армії подала до публічного відома вістку, що стрільно, проти ворожих літаків, що його названо „Ніке" (грецьке слово: перемога) або „Найк", виявилося таке доцільне, що його можна буде вживати замість дотеперішніх звичайних протилітунських гармат „у вибраних пунктах в цілій країні" вже в наступному році. Речник армії клав натиск, що Найк, яке було в обмеженій продукції майже впродовж двох років, буде використане незалежно, а не в сполуці з старого типу оборонною зброєю. Перші вправи офіцерів і вояків з новими гарматами почалися вже у Форт Бліс, у стейті Тексас і в Білих Пісках, у стейті Ню Мексік. Водночас почалися розшуки, які околиці треба обставити новим винаходом, щоб обороняти цілу країну керованими стрільнами. Досі було звісно що нові керовані стрільна, — випущені в якомусь напрямі, навіть не точно означенім, самі найшли старі бомбардувальники знані під назвою Бі-17 з другої світової війни і їх знищили. Команда армії виявляє, що Найк може відкрити ворожий літак з віддалі десять миль, а вгору на шість миль і кинутися на нього.

ВЕЛИЧАВІ СВЯТКУВАННЯ ЮВІЛЕЮ СОЮЗОВОГО ДОМУ В ДІТРОЙТІ

Дітройт, Міш. — Український Народний Дім в Дітройті, побудований місцевими відділами Українського Народного Союзу, обходив минулої неділі свій 15-літній ювілей, що відбився широким відгомоном в місцевій американській пресі та з черги причинився до популяризації української визвольної справи. Вже напередодні святкувань „Ди Дітройт Нюз" подав таку вістку: „Побудований в давнині для української громади в Дітройті Український Народний Дім при 4655 Мартін обходить своє 15-ліття зібранням, концертом і бенкетом в своїх залях. Дім був побудований Українським Народним Союзом, найбільшою братерською організацією в цій країні. Він є одною з найвидатніших будов в своєму роді в нашому місті. З цього будинку українська громада започаткувала свою громадську працю, включно з кампаніями Червоного Хреста, там була головна квартира продажу бондів оборони і приміщення для скитальців, де вони діставали свою першу лекцію американізму. Володимир Дідик (головний радний Українського Народного Союзу) є головою святочної програми... Український Народний Союз нараховує 67,435 членів і 14 мільйонів долярів майна".

Ювілейні святкування складалися, як згадано, з зібрання-концерту і бенкету. В програмі концерту, який започатковано американським гимном, що його відспівала Доня Стефанія Демрій при фортепіяновому акомпаніяменті Ольги Дубрівної-Соловій, та який відкрив Володимир Дідик коротким вступним словом, виступав хор ООЧСУ „Сурма" під проводом Я. Филипова та згадана піяністка зі сольовими точками. Головною частиною програми були промови голови Українського Народного Союзу Дмитра Галичина та голови Українського Конґресового Комітету проф. Лева Добрянського. Нав'язуючи до домагання Кремлю, щоб відкликати з Москви американського амбасадора Кеннана, проф. Добрянський твердив, що українці перестерігали Кеннана про обставини в Москві ще заки він туди виїхав, але він тоді не вірив цим перестерогам. Тепер він сам про це переконався. Це саме відноситься й до всього світу, якому українці вже від понад 30 років говорять про загрозу московського імперіялізму, але цим перестерогам ніхто не прислухувався і тому сьогодні половина світу опинилася в московській неволі, а друга половина смертельно загрожена. — Добрянський заявив, що УКК домагається від державного департаменту відповідної відплатної акції проти совєтського амбасадора в цій країні.

Другий промовець, Д. Галичин, заповідав, що теперішній з'їзд комунуістичної партії в Москві вирішить ще більш брутальні заходи для боротьби проти українського визвольного руху, подібно, як це було зроблено на попередньому з'їзді тої партії в 1939 році. Тому промовець — як це підкреслює „Дітройт Нюз" — домагався „американської допомоги для українського визвольного руху та для підпольної Української Повстанської Армії", вважаючи, що цим Америка допоможе собі самій. Промовець в дальшому перестерігав — твердить „Дітройт Нюз" — перед російськими білими еміґрантами, які своїми імперіялістичними апетитами нічим не різняться від червоних володарів в Кремлі.

Зібранням проводив Іван Іванчук, колишній головний контрольор УНСоюзу.

По концерті відбувся в долішніх залях Дому бенкет, — яким проводив головний контрольор УНСоюзу д-р Т. Кібзей та на якому виступали: В. Чмир, о. І. Прокопович, Я. Сена, голова хору ООЧСУ, який і на бенкеті відспівав кілька пісень, Іван Дужанський, І Бек, адв. І. Бабисик, голова відділу СУА п-ні Чарифа, п-ні Ясінська, голова філії УКК Ф. Гузіль, П. Кізел, М. Шустакевич, радна міста Дітройту Маруся Бек, проф. Вейнського університету д-р С. Мамчур, голова ЗУАДК адв. Іван Панчук, д-р М. Дужий, п-ні К. Ігнатюк, Т. Михальчук, проф. Л. Добрянський і голова УНС Дмитро Галичин.

Союзовці домагаються акції проти нечесної конкуренції

Гемтремк, Міш. — Представники місцевих відділів Українського Народного Союзу домагаються від Головного Уряду рішучих заходів проти нечесної конкуренції, яку ведуть проти Українського Народного Союзу деякі з організаторів одної іншої української запомогової організації. Ці організатори, не маючи жадних арґументів, якими могли б здобувати нових членів для своєї організації, „вилапують" нових членів, головно з-поміж нових іміґрантів, тим, що нападають на УНСоюз та поширюють проти нього різні брехні і наклепи. Це виявлено на зборах представників відділів УНСоюзу, які відбулися тут в суботу, 4-го жовтня, та на яких був приявний голова УНС Дмитро Галичин, користаючи зі свого приїзду на Ювілейні Святкування Союзового Дому в Дітройті. Промовляючи до зібрання, голова УНС звернув увагу на недомагання теперішньої надзвичайної кампанії УНС, що почалася 1-го липня та дотеперішній тримісячний вислід якої не дав навіть таких результатів, які були б потрібні впродовж одного місяця, щоб виконати назначену мету та збільшити УНСоюз до кінця року до 70 тисяч членів. Ці недомагання голова УНСоюзу добачує головно в байдужності відділових урядників та загалу Союзового членства до організаційної роботи, як теж брак відповідного розуміння з боку громадянства тої рішальної ролі і значення, яку має УНСоюз в житті і розвитку нашої спільноти. В дискусії над цими організаційними справами й видвигнено нечесну конкуренцію з боку інших організаторів. Інтересно, що цю саму справу видвигнено та вимагано відповідної протиакції теж на недавних окружних зборах представників відділів УНС в Шікаґо.

Совєти боялися Кеннанового досвіду

Вашинґтон. — Спротив Совєтів щодо повороту американського амбасадора Джорджа Кеннана до Москви не катрапляє на завелике здивування в департаменті стейту. Кенан був знаний з свого пляну здержання Совєтської Росії в її кордонах, що залишилися після війни в 1946 р. Цей плян не пройшов, й тим часом комуністи захопили Чехословаччину й Китай. Одначе ця політика втрималася у стосунку до Греції й Туреччини, і для припинення комуністичного походу в Кореї. Згідно з засадами Кеннана був складений Плян Маршала, який довів до теперішньої Адміністрації Взаємної Безпеки. На підставі своїх довгорічних студій, знання совєтських відносин і знання російської мови, Кеннан міг був в короткому часі зрозуміти справжні пляни Совєтів на майбутність. Він міг довідатися про значення найновішого конґресу Комуністичної партії, що саме відбувається в Совєтах. Мабуть усього того побоювалася Совєтська Росія й тому використала побут Кеннана закордоном, щоб його більше не впустити до своєї країни. Департамент стейту бере всі оці думки до уваги і приготовляє належну відповідь на совєтське потягнення.

АЧЕСОН ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ЗАКЛИКАМИ „ЗАБРАТИ ХЛОПЦІВ ДОДОМУ"

Питсбурґ. — Секретар стейту Дін Ачесон сказав, що обіцянки під час виборчої кампанії, під закликом повернути хлопців додому" з Кореї, можуть привести американський нарід до нещастя. Це саме стосується до „стежок навпростець" та до „обтятих податків". Ці думки висловив у промові на зібранні Міжнародної Юнії Електричних Робітників, у якій він пригадав на програму Злучених Держав розбудувати оборону вільного світу, яка припинила комуністичну Росію шукати „нових способів, щоб підкопати наших приятелів". — Секретар приписав президентові Труманові найбільшу заслугу у переводженні таких плянів в життя. Використовуючи появу на зібранні юнії, секретар заатакував тих людей, які хотіли б зіпхати з себе відповідальність за оборону Кореї і ще обіцювати зниження податків та приспішення перемоги штучними способами. Він теж натаврував тих людей, що виступаючи проти комуністів мають „сильний голос і слабе сумління" і свої виступи проти комуністів змішують з напастями проти противників, чи конкурентів, допускаючися таким способом „вбивства характерів". Такі способи, пригадував Ачесон, не оборонять демократії.

Секретар Ачесон не називав по імені осіб, яких він мав на думці, одначе з його слів виходить ясно, що тут іде про прибічників ген. Айзенгавера, як теж і самого генерала, який під час своєї передвиборчої об'їздки часто обіцює зниження податків і поворот американських вояків з Кореї, залишаючи її оборону самим корейцям. „Коли б так зробити, то нещастя жде нас за вуглом вулиці", пригадував Ачесон делеґатам юнії. —Спостерігачі оцінюють промову Ачесона як осторогу для республіканців в Америці і для учасників комуністичного конґресу в Москві.

НАТО ПЛЯНУЄ 75 ДИВІЗІЙ ДО КІНЦЯ 1953 РОКУ

Париж. — Тут з поінформованих джерел заявляють, що Рада Міністрів Організації Північно-Атлантійського Пакту, зложена з міністрів закордонних справ 14 країн, які належать до Атлантійського Пакту — на своєму черговому зібранні, яке відбудеться в половині грудня, розглядатиме домагання аліянтського командування відносно мобілізації 75 дивізій і 6,500 боєвих літаків для оборони Европи до кінця 1953-го року. Фахівці вважають, що ця оборонна сила є максимальна, але й можлива в теперішніх фінансово-господарських обставинах европейських країн. Ген. Ріджвей, шеф аліянтського командування в Европі, в останньому часі кілька разів звертав увагу, що Европа мусить мати бодай мінімальну в її обставинах оборонну силу, яка сьогодні все ще є менша від мінімальної. Згідно з теперішніми плянами, аліянтська оборонна сила в Европі до кінця цього року повинна виносити щонайменше 40 дивізій і 4,000 літаків. Згідно з теперішніми обрахунками, ця оборонна мета буде „майже" здійснена, хоч до її „заокруглення" може забракнути ще приблизно три дивізії та коло 200 до 300 літаків.

Червоні знову наступають на центральному фронті в Кореї

Токіо. — Аліянтське командування повідомляє, що комуністичні війська в Кореї почали вчора запеклі атаки на центральному секторі фронту, наступаючи цим разом вже далеко більшими силами, як це було досі. Тоді, коли в дотеперішніх „льокальних боях" брали участь тільки незначні відділи військ, тепер комуністи кинули до атаки вже цілі полки. Згідно з повідомленням пресових аґенцій, понад 12,000 комуністів атакує тепер аліянтські позиції. На центральному фронті, подібно як і на деяких ділянках східного і західного секторів фронту, розгортаються запеклі бої. Всі дотеперішні атаки ворога були відбиті. Аліянтська авіяція продовжувала інтенсивне бомбардування ворожих воєнних об'єктів, інтервенюючи теж в фронтових боях.

Брітанія отримує поміч з аґенції Загальної Безпеки

Вашинґтон. — У дотеперішнім розподілі фондів, визначених Конґресом для Аґенції Взаємної Безпеки в загальній сумі 1,289,000,000 долярів, для Брітанії призначено впродовж біжучого скарбового року 237,318,000 долярів, себто попередньо запляновану суму підвищено на сто мільйонів долярів. З інших держав Австрія, Німеччина та Ісляндія — всі разом — отримали досі 22,387,000 долярів. Початкові домагання Аґенції Взаємної Безпеки для потреб Брітанії були окреслювані сумою 590 мільйонів а загальна сума для Аґенції мала бути 1,819.000,000, але Конґрес знизив цю суму на тридцять відсотків, що спричинило відповідне зменшення помочі окремим державам. Потреби інших европейських націй будуть розглянені ще Організацією Европейської Економічної Співпраці та Північно-Атлантійською радою. Тому, що праці цих організацій не будуть скінчені раніш, як в половині грудня, то здійснення розподілу цьогорічних фондів відбудеться на початку 1953 р. Розподіл буде спертий на загальних економічних спроможностях кожної держави та її окремих потребах в оборонній промисловості.

Кеннан відповідає на совєтське очорнювання

Бон, Німеччина. — Амбасадор Кеннан перебуває в Західній Німеччині, де чекає своєї жінки й дітей, що мають приїхати з Москви. Він спростовує совєтське викривлення його слів, що він їх висловив ще 1945 року, коли в травні 5,000 товпа в Москві святкувала день перемоги та гаряче вітала американського міністра, що стояв на бальконі амбасади ЗДА. Совєтська преса наводить за Ральфом Паркером, — якого працю під заг. „Змова проти миру" перед двома роками видрукувала „Літературная Газета", — що Кеннан мав тоді сказати: „Вони святкують. Вони думають, що війна скінчилася, а це ж що тільки початок". Амбасадор Кеннан твердить, що він не може собі докладно пригадати, що він тоді, 1945 р., сказав до Паркера, який завітав був до нього, але він добре може відтворити свої почування з того часу. Він відчував, що хоч війна скінчилася, то російський нарід мусить ще багато працювати, щоб направити ті всі знищення, які спричинила війна. Він відчував тоді, що життя російського народу не буде легке в найближчих роках. — Ню Орлінс, Ла. — Краєва Конвенція власників військових відзначень прийняла резолюцію, в якій домагається відкликання совєтського амбасадора із ЗДА.

ВИСТУП ПРОТИ АЙЗЕНГАВЕРА НА ПАРТІЙНОМУ З'ЇЗДІ В МОСКВІ

Москва. — Ген. Двайт Айзенгавер, республіканський кандидат на президента З'єдинених Держав Америки, був предметом гострої атаки на XIX. з'їзді комуністичної партії в Москві в другому дні нарад. Айзенгавера напастував — називаючи його по імені — секретар комуністичної партії в Литві А. Н. Снечкус. Нав'язуючи до промови Айзенгавера на конвенції Американського Леґіону в Ню Йорку, в якій республіканський кандидат твердив, що Америка не може мати „спокійного сумління" так довго, доки не буде привернена воля поневоленим Москвою країнам і народам, Снечкус твердив, що „імперіяліст Айзенгавер намарно намагається гавкати на литовський нарід в надії поневолити Литву; ніхто не зможе завернути совєтську Литву з її шляху". Від Снечкуса дісталось теж і загально — „англо-американським імперіялістам і буржуазним литовським націоналістам", які намагаються вирвати „горду і щасливу" Литву із „сім'ї народів Совєтського Союзу". — Він твердив, що перед „визволенням" Литви Москвою, ця країна не була нічим іншим тільки „англо-американською півколонією". Америку напастували теж інші промовці, — зокрема партійний секретар з далеко-східнього Хабаровська, який запевнив з'їзд, що робітники його району постійно пам'ятають про те, що їхніми сусідами є американські імперіялісти, жадні влади над світом та „готові в тому змаганні розпалити пожежу нової світової війни". На вчорашній сесії промовляло разом 18 представників льокальних комуністичних організацій. Із списка осіб, які увійшли в склад президії з'їзду, виходить, що там находяться головно московські „ґавляйтери" й квіслінґи з поневолених країн, між ними і з України. До самої президії, — крім членів Політбюра, входить вісьмох таких квіслінґів, між ними і голова „української" Ради Міністрів Д. С. Коротченко. До секретаріяту з'їзду входить генеральний секретар комуністичної партії в Україні Л. Г. Мельніков, а якийсь А. І. Кіріченко „з України" входить до мандатної комісії.

Швидкий розвиток воєнної індустрії в Совєтах

Москва. — Аналіза статистичних даних про совєтську продукцію, які представив з'їздові комуністичної партії в Москві Сталінів заступник — Георгій Маленьков, виявляє швидкий розвиток і ріст зокрема совєтської воєнної продукції. Згідно з цими статистичними даними, в Совєтському Союзі випродуковано в цьому році 25,000,000 тон заліза, отже на 3,000,000 тон більше, ніж попереднього року і на 70% більше, ніж в 1940 році. Впродовж цього року випродуковано: сталі — 35,000,000 тон, або 3,300,000 більше, ніж в попередньому році; вугілля — 300,000,000 тон, — 15,000,000 тон більше ніж в 1951 році; нафти — 47,000,000 метричних тон, або — 5,000,000 тон більше ніж в попередньому році; електричної енергії — 117,000,000,000 кільоватних годин, або на 15,000,000,000 к .г. більше, ніж в поперднього році. Те саме приблизно відноситься й до інших продукцій, якщо вірити совєтським статистичним даним, що завжди були призначені більше для пропаґанди, між для означення фактичного стану. Звертається увагу теж на заяву Маленкова про те, що совєтські вчені винайшли нові методи розвитку атомової енергії, що було першим натяком, що Совєти можуть мати більше ніж одну методу розвитку тої енергії.

„Почесне місце" для Німеччини в Совєтах

Берлін. — Тут відбувається святкування третіх роковин проголошення Східної Німеччини самостійною державою. На ці врочистості прибув президент Совєтів Ніколай М. Шверник, який заявив, що Східнонімецька держава займає „почесне місце" в комуністичному світі і відкриває „нову еру в історії Німеччини". Шверник повторив слова Сталіна, що існування Східної Німеччини виключає „можливість війни в Европі". До Берліну приїхав також польський прем'єр Йосип Циранкевіч, та представники урядів: китайського, монгольського, та інших сателітських держав. Президент Вільгельм Пік заявив, що це вперше совєтський президент зложив візиту чужій державі, і назвав цей крок „дуже важливим" в політиці.

Перебудовують нові приміщення для амбасади ЗДА в Москві

Москва. — В Москві далі продовжуються праці над тим, щоб пристосувати новий будинок при „Б" площі до вжитку американської амбасади з початком нового року. Праці відбуваються за плянами амбасадора Кеннана. Дотеперішній будинок мусить амбасада відступити для поширення Московського університету.

34 ДЕРЖАВИ ПРОТИ ЗЛОВІЩИХ ПРОРОЦТВ СТАЛІНА

Женева. — Сталін віщує в своїй довгій статті в „Большевику", що капіталістичний світ мусить вести війну за торговельні ринки. Та з Женеви повідомляють, що якби Сталін знав, що діється в маленькій кімнаті в Женеві, де нараджується господарське тіло, знане під назвою „Генеральна Згода в справі тариф і торгівлі", то, може, не змінив би твердження Леніна з 1916 р., який твердив, що капіталістичний світ ще більше зросте в 20 віці, ніж це було в 19 столітті. Сам Сталін твердив 1939 р., що ще буде довгий період стійкости в світовому господарстві. В Женеві 34 нації постійно працюють над тим, щоб узгіднити протиріччя в світовому господарстві та в міжнародній торгівлі, і це їм досі вдавалося, хоч вони знають, що, тут і там, працюють сили, які могли б причинитися до того, щоб Сталінове пророцтво про кризу між капіталістичними державами могло швидше здійснитися. До тих сил зараховують ліве крило Лейбуристів в Англії, наставу Арґентіни, що досі не належить до згаданої організації в Женеві, прихильників сенатора Тефта в ЗДА та німецьких соціялістів. Але ті відосередні сили зрівноважені сильнішими силами їхніх противників. І коли і на далі женевська „Генеральна Згода в справі тариф і торгівлі" буде дбати про те, щоб узгіднювати світову господарку і торгівлю, то прем'єр Сталін мусітиме незабаром змінити свої пророцтва про близьку війну між демократичними державами за торговельні ринки в вільному світі.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕВДАЛА МІСІЯ КЕНАНА

Уряд Злучених Держав намагається вже десятки років знайти спосіб, як дійти до порозуміння з Совєтами. Що так є, на це можна навести багато доказів. Це цілком певно добре знає й сам Сталін. Мабуть тому він майже поминув у своїй статті, поміщеній в „Большевику", війну між ЗДА і СССР, а зате присвятив більше уваги війнам між самими „капіталістичними" державами. Інша справа, що підвладні Сталіна, Маленков та Молотов, доповнили його у своїх промовах на самому початку нарад Дев'ятнадцятого З'їзду Всесоюзної Комуністичної партії большевиків, напастуючи ЗДА за підготовку до війни з Совєтським Союзом. Тим вони тільки офіціяльно підтвердили, звідки іде протиамериканська пропаґанда, де її центр та які її цілі. Ця пропаґанда буде далі продовжатись. Тому саме для Кремля невигідний тепер навіть такий американський амбасадор, якого вважають русофілом не тільки в Америці, але вже й в цілому світі та який був і далі є в департаменті стейту речником такої політики, яка хоче доконче дійти до порозуміння та згоди з большевицькою „Росією".

Американські газети вітали недавно з великою радістю і з великими надіями призначення Джорджа Ф. Кенана амбасадором до Москви. Вони були переконані, що ця людина, що говорить по-російськи і така приязна Росії навіть у її большевицькому виді, певно матиме в Москві успіхи та причиниться бодай до ослаблення напруження між ЗДА і СССР, яке з дня на день росте, а не меншає. Амбасадор Кенан до своєї місії довго й солідно підготовлявся, як до важливої події історичного значення. Це була дуже серйозна спроба ЗДА дійти з СССР до зближення і порозуміння. Тому саме так дуже вражали американців вісті з Москви про те, що амбасадор Кенан не може діждатись побачення з Сталіном, чи взагалі з представниками уряду, щоб обговорити міжнародну ситуацію, а зокрема напруження між ЗДА і СССР. Ще гірше їх діткнуло, коли почули, що Кремль зажадав відкликання амбасадора Кенана, як ворога, та коли совєтська преса почала змальовувати його як найгіршу погань, шпигуна і т. п. А преці ж Кенан був назначений през. Труманом, себто такою людиною, яка добачувала в Сталіні „доброго, старого Джова"...

Сумніваємсь, чи навіть і історія з Кенаном навчить департамент стейту, що як було з Гітлером, так є і з Сталіном. У свій час американська закордонна політика прийшла до заключення, що „неможливо робити бизнес з Гітлером", але ніяк не може й досі зрозуміти, що таке саме є і з Сталіном. Кращого від Кенана амбасадора до Москви департамент стейту не знайде, коли мова про замирення з нею. Коли ж місія Кенана спричинила сьогодні посилення холодної війни, як це загально стверджують американські політичні коментатори, то що тоді надіятись від інших амбасадорів? Хіба що ще знайде уряд нового Джозефа Дейвиса, що то використає своє посольство на похвали Сталінові та Совєтам і це увіковічнить на глум ще й в книжці.

Обговорюючи кремлівське домагання відклику амбасадора Кенана з Москви, С. Л. Золцберґер, пише в кореспонденції з Парижа до Ню Йорк Таймс-у таке: „В час, як це пишемо, справи рішуче дуже погіршились від того моменту, коли знаменитий письменник і автор політики стримання предложив Кремлеві свої повновласті". Золцберґер думає, що може Кенанові не треба було представляти журналістам у Берліні відносини, в яких йому доводилось жити і працювати в Москві, де він був відтятий від усяких зв'язків з людьми поза представництвами демократичних держав, як Англія, чи Франція. Та судьба, яка тепер зустріла Кенана, все таки була б його не оминула, бо прихильники зговорення з Кремлем тепер ще більше невигідні Сталінові, ніж вороги.

В розгарі передвиборчої аґітації

Вже наступного місяця, американці своїми голосами виберуть нового президента країни. Ще короткий час вони будуть прислухуватися до завзятої передвиборчої пропаґанди демократичної і республіканської партій, пробуючи на основі вислуханих промов, обвинувачень і обіцянок виробити собі погляд на ситуацію в Америці та в світі і рішитись, на кого їм голосувати. В руках американських виборців — велике рішення: чи Демократична партія, після 20-ти літнього володіння, має стати опозиційною, а Республіканська перейняти владу, чи може республіканці і надалі мають залишитися в меншості.

Що ж чуємо від обох партій і їхніх кандидатів на становища в виконному та законодатному апараті країни?

Демократи ставлять перед очі виборців усі ці здобутки на політичному, соціяльному і культурному полі, що їх вони досягнули за 20 років, переконуючи, що це саме вони підняли країну з економічної депресії, одночасно даючи її громадянам найвищий життєвий рівень. Обіцюючи на майбутнє ще більші успіхи і досягнення, демократи обвинувачують республіканців в тому, що вони служать великому капіталові, вузькому колові громадян, що їхній прихід до влади був би однозначний з поворотом до депресії і нужди.

Республіканці обіцюють виборцям, перш усього, чесне правління і посилену боротьбу з комунізмом, а далі зменшення податків, кінець війни в Кореї. Вони обіцюють повну чистку всього державного апарату і нові закони, що забезпечили б повноту прав для особистої ініціятиви. Обвинувачуючи демократів в корупції, політичній некомпетенції, республіканці обіцюють закордонну політику сильної руки.

Рішення американських виборців не буде легке. Оба кандидати на президента, Стівенсон і Айзенгавер, люди незвичайних прикмет і великого досвіду. Обох їх висунули партійні конвенції без їхньої активної участи в передконвенційних змаганнях, оба вони не зв'язані з державно-законодатними колами в Вашинґтоні, оба вони з репутацією чесних і здібних адміністраторів. Преса Америки намагається вишукати все те, що між ними подібне, одночасно шукаючи і різниць. Попри їхні промови, з'являються точні біографії обох кандидатів на президента Америки, з підкресленням тих моментів, що кваліфікують їх на найвище становище країни. У відношенні до себе, Стівенсон і Айзенгавер, хоч атакують себе, все таки заховують пошану один до одного. Кожний хоче переконати виборців, що програма його партії краща, що є природним явищем.

Айзенгавер і Стівенсон добрі промовці. Головні промови виготовлювані вправді не ними самими, але не без їх впливу на остаточну обрібку. Дуже часто доводиться їм самим робити зміни в останній хвилині.

Тепер передвиборча аґітація прийняла дещо загострені форми. Причин тому дві — перша це ця, що виявилося, що дехто з кандидатів на високі становища з обох партій користувався спеціяльними фондами, складаними приватними людьми, а це не уважають етичним, і друга: включення до аґітації ветеранів політичної діяльности — през. Трумана і сен. Тефта. Оба ці діячі мають звичку атакувати противників в найгострішій формі, вживаючи при цьому нераз не дуже приємних епітетів і прозивань. Така форма аґітації видимо бентежить і Айзенгавера і Стівенсона. Оба вони, як твердить преса, не дуже раді цій допомозі, та з другої сторони поміч обох цих стовпів головних партій їм потрібна. Ми сьогодні свідки двох родів політичної, передвиборчої аґітації: аґітації опертої на неособистих атаках, що її ведуть Стівенсон і Айзенгавер, і аґітації опертої на особистих атаках і обвинуваченнях, що її ведуть през. Труман і сен. Тефт.

Зразу після того, як през. Труман і сен. Тефт включилися в передвиборчу аґітацію, змінилися обвинувачення демократичної і республіканської партій під адресою обох кандидатів на президента ЗДА. Демократи переконують, що тепер стало ясним, що Айзенгавер є нічим іншим, як тільки „хлопцем до посилок" сен. Тефта і його ізоляційної „старої ґвардії", а республіканці твердять, що Стівенсон, це ніщо інше, як в'язень през. Трумана, що буде продовжувати лінію корупції і нерішучости в закордонній політиці.

Вся американська преса льояльно друкує промови обох кандидатів та заяви їхніх партій, а в редакційних статтях займає своє становище. Більшість газет піддержує Айзенгавера. Це пояснюють тим, що преса в руках великих багатіїв, а вони головно республіканці. Та цей закид повторюють при кожних виборах. Сірі громадяни, проте, переходять своєрідну метаморфозу. В розмові з ними легко ствердити, що багато таких, що досі голосували за демократичними кандидатами, в теперішніх виборах голосуватимуть на Айзенгавера. Рішення своє спирають часто не на політичних переконаннях, але на чисто особистих почуваннях. Є теж багато таких, що уважають, що надто довге панування однієї партії мусить довести до корупції правлячої партії і що зміна, хоча б на час однієї каденції президента, конечна. Оця група незалежних виборців, що не прив'язує великої уваги до політичних програм і обіцянок кандидатів, може вирішити вибори.

Щоб здобути перемогу, республіканці мусять добитися таких успіхів: ослабити Південь, що досі рахувався 100% демократичним, здобути голоси фармерів і робітників, переконати жіноцтво, що республіканська партія зможе стримати депресію. В цьому напрямку йде тепер головне намагання Айзенгавера. Стівенсон має легше завдання, бо знає, що фармери, робітництво і жінки досі були за демократами, але й він не здасться на певну виграну і собі змагається за голоси цих груп населення. Найбільша баталія за голоси розіграється в південних стейтах, які невдоволені деякими точками програми демократичної партії, ухваленої на останній конвенції в Шікаґо, виявили доволі симпатій для Айзенгавера. Перед в цій ребелії веде б. секретар стейту а теперішній губернатор Савт Каролайни, Д. Бирнс, який немало клопоту наробив на демократичній конвенції.

Не легко передбачити, хто вийде переможцем в листопадовому голосуванні. І преса і Інститут Ґелупа, і незалежні аґенції стверджують, що шанси обох кандидатів, Стівенсона і Айзенгавера — майже однакові. Якась подія чи важлива промова в останній хвилині перед самим голосуванням може заважити на висліді. Загально стверджують, що, якщо б голосування відбулося день після цього, як стало відоме, що кандидат на заступника президента з республіканської партії, сен. Д. Ніксон, мав до диспозиції спеціяльний фонд, складений багатими каліфорнійцями, то демократи були б перемогли. Коли ж після драматичної промови Ніксона в Радіо і телевізії, афера з фондом дещо притихла і стало відомим, що спеціяльний фонд мав також і Стівенсона під час свого урядування як губернатор Іллиной, то республіканці були б перемогли. Подібна несподіванка в навечер'я голосування може заважити, хто буде президентом Америки на наступних 4 роки та яка з головних партій вестиме відповідальність за політику Америки і долю світу. (М. В. Д.)

Виконаймо свій обов'язок

Давніше ми часто здіймали мову про наш Народний Фонд. Робили ми це не випадково. Річ в тім, що, на протязі двох перших років існування Фонду, справа була остільки спопуляризована, а обов'язок сплати Національного Датку кожному громадянинові був остільки зрозумілий, що ми уважали зайвим докучанням говорити нашим читачам про речі ясні й загальновідомі.

І коли нині згадуємо про цю справу, то лише тому, що є для цього окремий привід. А саме, Український Конґресовий Комітет якраз тепер розсилає свій новий заклик до сплати Національного Датку за 1952 рік.

Що кожний свідомий український громадянин має заплатити свій Даток, — річ самозрозуміла. Але нині за тим промовляють ще й окремі обставини. Відбувся наш великий Конґрес. Перед Конґресом Контрольна Комісія та Кураторія Фонду остаточно переглянули рахівництво та діловодство Фонду і знайшли все у зразковому порядку, а самий Конґрес заслухав належні доповіді і працю Фонду та його значення — високо оцінив.

Справді, Фонд зібрав за два роки майже чверть мільйона (230,000) долярів, — а це вислід — досі небувалий. Показалося, що концентрація народної жертвенности в одній установі є річ у високій мірі доцільна і практикою оправдана. Тому Конґрес, підкресливши досьогочасні осяги Фонду, в спеціяльній резолюції звертається до усього українського громадянства в ЗДАмерики й надалі всемірно підтримувати Фонд, виконуючи свій громадський обов'язок.

Так, „виконучи свій обов'язок"! Бо скільки б ми не говорили про наші потреби, які не складали б блискучі пляни, ми ніколи не осягнемо належного ефекту без тої матеріяльної „рушійної сили".

І, навпаки, хоч трохи поважна „рушійна сила" уможливлює виконання великих справ і задумів.

То ж нині, коли наші громадяни дістали до своїх рук лист Фонду й готові ковертки, ми щиро кличемо:

Не відкладайте справи, лише відразу виконайте свою повинність.

А будете мати приємне почуття, що й ви, по силі й змозі, причинились для добра загальної народної справи!..

ВСЕКАНАДІЙСЬКА ВИСТАВКА

(Репортаж)

Ще і сьогодні, десять днів після офіційного замкнення Всеканадійської Виставки, великі часописи Торонта, — Стар, Телеґрам і Ґлоб енд Мейл, — не всилі зробити підсумків і кожного дня в них знайдете звідомлення з якоїсь її ділянки чи цифри з її обороту. Це й не диво: найбільша виставка світу, що займає площу більш 350 акрів та тягнеться півтори милі здовж Онтерійського Озера, з павільйонами й парками вартістю в 50.000.000 долярів, з трьома і пів мільйонами відвідувачів за 12 днів, отже пересічно триста тисячами їх кожного дня — не така проста імпреза, щоб можна було обговорити її однією-двома статтями. Та врешті виставка насправді нескінчена. Скінчилася тільки її головна частина і на площу виставки їдуть знову повні трамваї й автобуси, — великі афіші заповідають на ній попис канадійської повітряної фльоти, потім виставку машин і ряд подібних, ґрандіозних імпрез.

„Ексгибишен Ґренд", а така є назва виставкової площі, живе і далі. Це своєрідне „місто в місті" і всі установи, що їх мають великі міста, — залізнича й автобусова станції, площі для паркування тисячів авт, два трамваєві вузли, банк, поліційна й протипожежна станиці, пошта, лічниця, адміністративний департамент з відділом чищення вулиць, транспорту, світла, газу, телефонними централями, ресторанами, дитячими майданчиками і садочками з медсестрами, врешті кілька тисяч фахових службовців і робітників, — все тут працює, будує і перебудовує, направляє і чистить, бизнес йде далі. Річний кошт цієї імпрези — два і пів мільйона долярів, скільки прибутків — ніхто про це не пише. Відомо тільки, що квадратовий фіт виставкової площі коштував 5 долярів і відомі ціни вступів — 50 ц. для дорослих при брамі та окремі вступи до різних павільйонів, хоч більшість з них можна оглянути без будьякої оплати.

Минулого року, в перших днях мого побуту в Канаді, мої приятелі хотіли мені заімпонувати і взяли мене на цю виставку. За пополудне ми оглянули два велитенські павільйони з машинами, здебільшого в повному русі, і були такі втомлені гримотом та ходою, що зрезиґнували з оглядин дальших. Я мав масу записок, скирту реклям під пахвою і хаос в лобі. Цього року я був на виставці повні два дні, обідав і вечеряв там же. Я пролетів попри десятки стійл, у яких були речі, що їх можна знайти в виставових вікнах Квіну, Бею, Йонґу та інших торговельних вулиць Торонта, виминув зумисне велети-павільйони з автами та електричними машинами, одним оком бачив кольосальні виставки коней, расової худоби й овець, пожалів оплати на окремі виставки собак і котів, навіть до галерії мистецтва, бо напис казав, що це частина міської, яку я десяток разів бачив. А проте, цих два дні ледве вистачило мені на оглянення ще коло десятка павільйонів, вистави в спортовому амфітеатрі, вислухання концерту під голим небом, прохід по веселому містечку, що кишіло найбільш штудерними каруселями, грами і „страшними" павільйончиками з тортурами, дивоглядами і т. д., врешті на перегляд вистави збройних сил Канади і попису канадійського літунства та фльоти.

Про павільйони можна б писати окремі статті. Така стаття, наприклад, про павільйон жіночої праці і народного мистецтва, з постійним показом жіночих робіт, варення, прання, шиття, парадою дитячих та жіночих моделів, врешті зразком старосвітської, піонерської і модерної, обслуговуваної електрикою хати, надавалися б дуже до якогось жіночого журналу. Окремої статті потребував би павільйон городництва і квітів, що просто був розкішною оранжерією і в якому для настрою ґрав пополудні відомий у Торонті органіст свої концерти. І павільйон Червоного Хреста з показом всієї праці тієї установи, і бюровий з наймодернішими машинами та влаштуваннями з тієї ділянки, і міської електрівні, в якому я нарешті на великому моделі зрозумів, як в'яже телефон, коли крутите числа та побачив свій голос у світлописі, і павільйон ремесла з тисячними підручними машинами, пристроями та приладами — все це були капітальні, гідні окремого опису, будівлі, по-мистецьки розмальовані й декоровані. Але найкращим був таки павільйон Онтерія, по якому я перейшовся кілька разів і нарешті сказав лісничим, що тримали в ньому службу комплімент: „Можете, панове, бути гордими за свою прекрасну батьківщину і за цей, на мою думку, найкращий павільйон цієї вистави", за що дістав щирий усміх і традиційне „Ю велком!" І справді: павільйон складався в двох вмощених у себе коридорів, у зовнішньому з яких були картинами, графіконами і фотами змальовані всі скарби і багатства Онтерія, під якими попід стіни у клітках та акваріях ви бачили всіх звірів, птахів і риб тієї провінції (ну, й чудові та дивні деякі, а зокрема такі, напр., бобри!), а внутрішній показував рухомими моделями, екранами та сценами все, що роблять і творять люди провінції, включно з усіми родами шкіл і малим кіном, на якому безупинно проходили наукові та виховні фільми. Цей павільйон для мене зразок, як мав би колись виглядати окремий павільйон українців на Всеканадійській Виставці, про що робляться вже поважні заходи.

В шостій годині пополудні кожного дня всі відвідувачі вистави сходили в південну частину площі, над саме озеро, і тут повних сорок хвилин проходило найцікавіше з виставки: попис канадійських повітряних та морських збройних сил. Отже малі мінолови закладали й виловлювали з води міни та стріляли торпедою, приміщували на озері шайбу і здалека із скаженим ревом, який ви чули щойно згодом, над юрбою проносилося 16 ракетних літаків Ф86, т. зв. Фабр-джетів. Вони тягнули за собою відомі нам з останніх днів війни в Европі смуги диму, летіли так швидко, що важко було крутнути за ними головою, їх гриміт починався в ваших вухах тоді, коли вони пропадали з овиду, а при цьому вони виказували таку рухливість, поворотність, виробляли такі петлі, льопінґи і коркотяги, що просто спиняли віддих у грудях. І нарешті ці ракетовці злітали як стріла згори і пряжили шайбу таким скорострільним вогнем та ракетами й малими бомбами, що стовпи води вискакували в небо, шайба літала й кидалася, нарешті світила дірами і вирвами. Але було дещо і для пацифістів: з мінолова викидали людину і тікали від неї, людина потапала, а над юрбою з'являвся неповоротний, клекотливий гелікоптер, летів на місце „катастрофи", зависав, як павук на павутинці, на одному місці, спускав на шнурі рятунковий пояс, і, коли людина влазила в нього, тягнув її в свій кадовб та під оплески вертався над юрбою на своє місце на площі, де можна було його зблизька оглянути. А коли ми вже при „війні", то згадаймо ще велетенське стійло-павільйон канадійської армії, на якому, крім вербувальних кіосків, дітиськ обводили по наймодернішому танку „Центуріон" та по мінолові сержанти і де великі сцени показували трофеї та цілу сцену з корейської війни, з масою совєтської зброї і добутою совєтською гарматою, з паршивим совєтським вирядом для китайських вояків і врешті ляльками в ріст людини самих китайців

(Закінчення на стор. 3-ій)

А ТЕПЕР — НАПЛЄВАТЬ!

Ну й морока ото, знаєте, бути українцем! Просто, кажу вам, чоловікові нервенному, чи там демократу, навіть і совсім ніззя видержать.

Українець насамперед мусить бути сознательним патріотом. А це означає, що нужно передплачувати і читати хоч би одну українську газету, записатись до якоїсь организації, платить укладки, ходить на збори, на академії і давать на разні там усякі національні цєлі. Потом, значиться, нужно буть і релігіозним, бо де ж таки чувано, щоб українець був не то що обнакновенним атеїстом, а даже хладнокровним у релігійному вопросі?!. А це, уп'ять, виходить, треба і в церкву ходить, і пости хоч для людського глаза соблюдать, і панахид не пропускать, которі, к прімєру, за національних героїв бувають.

Заговориш по-руски — дивляться на тебе косо, заговориш по-польськи — сміються. Але і того мало: вип'єш лишнє і, по слабості здоров'я, упадеш де-небудь на тротуарі — уже й лають, що, мовляв, своє ім'я перед чужим світом позориш. Одним словом, не живе чоловік, як хоче, а як закони наказують: оте — мусиш, хоч не хочеш, а отого — ніззя, хоч і хочеш.

Ну, може, я неправду кажу, га?

Ох, і натерпівся я, живучи по таборах, так натерпівся, що і розказать невозможно! І не знаю, для чого ото про демократію говорити!..

Сначала, ще як була репатріяція, дак я записався у галичани. Написали мені, значиться, такий документ, вроді я із города Теребовлі. І з того самого почалось: і газети, і собранія, і академії, і панахиди, і датки, і вкладки. Ну, це ще я терпів. Терпів я ще й далі, коли мене питали, чому я в суботи, замість на собранія, з сусідом по бараку Збишком Замятачем у карти граю, а в неділю, уп'ять, як люди до церкви йдуть — сплю? Дак я сначала одговорювався, що, мовляв, церква у нас в таборі католіческа, а я ж православний і — не могу. Аж ось, гляди, вже й православну церкву одкрили і батюшку скудовась привезли. Тут уже не одговоришся: хоч раз на місяць, а мусів іти. Хоч воно мені і нікчому, бо я в Бога, як треба, завсігда вірив...

От і жив я у таборі, а воно щодня гірше: спочатку тільки докоряли, а потім і жить не давали. Раз причепилися, що я саме у великодний піст день рожденія собі справив: — Стидайся, Гавриле, — кажуть, — тут піст, а ти п'яний і на гармошці „Катюшу" ріпіжиш. Як не маєш совісти, то хоч Бога побійся!..

Так ніби я винуватий, що у піст родився...

А то уп'ять напосілися, що я Збишка за шахрайство у картах два рази по морді колупнув, а на те поліція американська збіглася.

А потім, знаєте, вийшло ще недорозуменіє... Воно б, може, і нічого не було, як би та зараза баверка не впізнала, значить, на моїй Явдосі свого платтє... Ох, і крику ж тоді було!.. І чого, спрашується? Зі Збишком я помирився, баворку вспокоїв унрівським одіялом, щоб у поліцію не ходила і, виходить, з чужими договорився. А зі своїми — ніяк! І то вже як пішло, як пішло!.. А ще як Трохим Нечипоренко шепнув, що я в НКВД його батька „всипав" — ну совсім жізні не стало! І хай би вже галичани, а то ж свої собаки, земляки, найбільше й гавкали. Так ніби не знали, як воно у нас було: або ти когось, або тебе хтось. Що ж я своєю жізньою должен був рискувать, як у мене самого дядька розкуркулили?..

Ет! Довго розказувать! Тільки ж у конці концов мене з табору вигризли.

Перейшов я на приватку, Явдоха моя на роботу пішла, а на душі у мене так, ніби там, — звиняйте! — три дні кіт запертий сидів. І таки подумать: усю свою жізню чоловік кудись принадліжав, а тепер остався без ніякого послєдствія. І бездомний собака — собака, а ти — отак собі: чорт-і-що! Те українство не дуже там і нужне було, тільки ж без національности, знову, трудно...

Подумав я, подумав — та й пішов до козаків (до отих, що за Білим руку тягнули).

— Так і так, — кажу, — прийміть мене до своєї нації, бо я, хоч по документах і українець, але фактіческі, то по крові я — козак.

А вони вислухали мене та й кажуть:

— Ти не козак, а кізяк, і забирайся звідси!

Обідно мені стало. Адже і козаки, вроді, не чужі, а так ото разговарують.

І взяла мене тоді тоска гризти. Та так гризе, так смокче, так нудить, як ото з самогонного перепою. Думав уже собі конєц жізні зробить, аж тут і спасеніє підвернулось: Совсім нечаяно устрітив я Збишка Замятача, котрий ось тільки із тюрми вийшов. Нужденний такий, брудний, обдертий, і очі у нього червоні, ніби дві ночі підряд за „двадцять одним" сидів. От я зараз йому і розказав про всі свої переживанія і про мислі свої безнадьожні.

— Був я, — кажу, — українцем, а тепер — що?

А Збишок вислухав мене з руками у карманах, а тоді чвиркнув крізь зуби і пита:

— Маш на вудке?

— Маю.

— Ну, то ходз!

Пішли ми, випили по одній, по другій, по третій. І ото я все говорю, а Збишок слухає, і нарешті каже:

— Ґлупі єстесь! Я, — каже, — і в кримінали сидів місяць, а більше від тебе знаю. Не треба тобі було й до козаків ходити. Можеш не тільки бути українцем, а даже представником українським бути.

Спочатку я не довірив:

— Та що ти мелеш?!!

— Не мелю, а правду кажу! Налий ще одну!..

— Ти, — каже Збишек, — іди до федералістів.

І розказав мені, що і як.

Я ще не вірив, але на всякий случай таки пішов. І що ви думаєте? Урадувалися мною, Господи, як!

— Землячок, — кажуть, — дорогенький! Та канєшно!.. Та ми даже і со всім нашим удовольствієм!.. Пожалуста!

Я почав був обратно по порядку розказувать, як воно зі мною було, а вони руками замахали і закончить не дали:

— Та для чого ви це?.. Знаємо, знаємо!.. Нам це всьо равно! Главне — щоб ви за „єдіную нєдєлімую" були, а остальне — наплєвать! Ми, — кажуть, — на те существуємо, щоб усіх покривджених і недовольних організувать! У нас демократія і свобода...

І отак, бачите, знайшов я, значиться, пристановище і своїх людей „в доску". Так урадувався, так урадувався, що навіть для начала на пресовий фонд їхнього „Бюлетеня" одсипав десятку. Дякували мені дуже і січас поручили створювати „групу єдєйствія". Я питав їх, чи можна і Збишка Замятача до тої „групи" прийняти.

— Можна, — кажуть, — можна! Усіх можна. Нам аби тільки якнайбільше!..

Тільки ж Збишек не схотів. Я почав його убіждать, а він мені:

— Слухай, ти, бику!.. Єще єдно слово — а достанєш в морде!..

Плюнув і пішов геть. Тепер навіть не дивиться у мій бік. Ну, і чорт з ним! Він мені тепер не нужний, бо я вже і так трьох людей до своєї „групи єдєйствія" підібрав...

І тепер ніхто мене не питає, куди ходю, ніхто очей не випікає, як говорю і з ким пристаю. Собраніїв же ми покищо не робимо, за газети тоже не плачу, бо даром присилають... Воно, правда, польза там невелика, ну а на всякий случай тоже кусок бумаги в хаті є. Обратно ж, ту десятку, яку я на пресфонд був дав, то я її упосля таки відберу з процентом. Як вони прийдуть до мене, то я скажу:

— Хочете мого голосу? Платіть! Дєтішкам — на молочішко, моїй женщині — на канхвети, а мені — на півлітра. І, думаєте, не дадуть?

Гаврило Наплюйвочі

„УКРАЇНА МІЖ ЗАХОДОМ І СХОДОМ"

(Тема Високошкільного Літнього Курсу Українознавства в Франції).

Париж (ВМ). Між імпрезами академічного характеру, які відбулися у вересні в Европі, а саме Студійні Дні Обнови, Високошкільний Курс Українознавства, Наукова Конференція НТШ, Студійні Дні Зарева, та Загальні Збори КОДУС-у, найцікавішою та найбільш важливою для нашої молоді є згадуваний Високошкільний Літній Курс Українознавства ЦЕСУС-у, який відбувся в днях 5—15 вересня 1952 р. в Люрі, Сарселі і Парижі. Це перший український „Саммер Скул" в Европі, перша проба створити сезоновий форум вивчення українознавчих проблем для високошкільної молоді, яка студіює на чужих школах.

Перший Літній Курс Українознавства треба вважати вдалою спробою і його успіх навіть перейшов сподівання самих організаторів.

До Люрі б. Орлеану у Франції, місцевості, де міститься Українська Католицька Мала Семінарія, з'їхалося з усіх країн Зах. Европи, в яких перебувають українські студенти, 47 учасників, крім викладачів. На умови скитальчого життя в Европі треба вважати це число більше, як імпозантним, де кожен цілі місяці складав по сотикові, щоб скористати з нагоди Високошкільного Курсу. Можна сказати в дужках, що велика частина учасників прибула дуже культивованим студентами в Европі способом їзди — „авто-стоп". Учасники Курсу були розміщені в Малій Семінарії та місцевому готелі, при чому треба відзначити безкорисну працю і велику допомогу в поладнанні побутових справ оо. Салезіян, господарів Малої Семінарії.

Виклади.

Центральною проблемою викладової частини, як це вже було повідомлено попередньо в пресі, була „Україна між Заходом і Сходом". Актуальну тему розглянено з різних аспектів фахівцями окремих ділянок знання. Кожен викладач мав 3—4 години викладів та 1—2 год. семінара. В перших днях **проф д-р В. Кубійович** (Сарсель), декан філософ. факультету УВУ і Ген. Секретар НТШ, говорив на тему „Україна між Заходом і Сходом з географічного аспекту". Викладач подав до цілої теми природне тло і представив об'єкт наших дослідів з географічного аспекту. Проф. Кубійович насамперед визначив географічну межу між Сходом і Заходом Европи, наводячи різні дотеперішні теорії цього розподілу, при чому довів, що Україна з географічного боку є країною східньо-европейською. Далі подано перелік природніх і демографічних та антропологічних елементів, спільних для України і Східньої Европи, а відтак професор визначив такі ж західньо-европейські елементи в природі і антропогеографії нашої Батьківщини. Окремо було розглянено питання геополітики України та на маргінесі цього порушено проблему різних міждержавних з'єднань на Сході Европи. Це була цікава тема для семінара проф. Кубійовича.

Проф. д-р Олександер Шульгин (Париж) говорив з своєї спеціяльности історика на тему „Формування української нації на перехресті Заходу і Сходу". Синтетичний перегляд історії України, властиво важливіших націоформуючих подій і періодів вийшов у викладача вдало. Він не приписує великої ваги у творенні української нації і держави варязьким елементам, натомість пов'язує їх із слов'янськими племенами на території сучасної України. Викладач присвятив належну увагу аналізі східніх впливів і формуванню московської держави на північному Сході. Західні впливи на Русь-Україну подано в переліку фактів від найдавніших часів та чітко визначено окремішність історії України, Білорусі, Литви і Польщі в середню добу. Зокрема блискуче вийшла у проф. Шульгина аналіза і характеристика Хмельниччини, при чому він висловив кілька замітних оригінальних думок. Новіші часи, як назагал відомі, схарактеризовано більш побіжно, при чому знову яскраво представлено впливи Заходу і Москви.

З становища соціології і психології потрактував свою тему **доц. д-р Володимир Янів** (Сарсель), який говорив на тему „Протиставлення Сходу і Заходу в психологічному і соціопсихічному аспектах". Він спочатку з'ясував психологічну концепцію у визначування культурних циклів, а відтак розглянув проблему межі між Східньою і Західньою европою в духовому аспекті. В дальшому викладач схарактеризував важливіші культуротворчі елементи західньої і східньої духовости, щоб відтак визначити місце України. Яскраво вийшла у доц. Янова характеристика кризи сучасної духовости на Заході. Цікавий семінар дав можливість всім учасникам у спільній праці і дискусіях сконфронтувати українську духовість із поданим матеріялом у викладах.

Проф. д-р Олександер Кульчицький (Сарсель) говорив на тему „Окцидентальні і неокцидентальні компоненти українського національного характеру". Тема доволі нова і ледве чи розроблена глибше з становища чистої психології, хоч про українську духовість, психіку і національний характер багато говориться. Викладач вважав потрібним не говорити про українську психіку відірвано, тільки у взаємопов'язанні і конфронтації із західньою і східньою духовістю. В характеристиці окцидентальної психіки проф. Кульчицький підніс елемент динамічности та домінацію властивостей психічної надбудови, тоді, як арійсько-орієнтальна психіка замітна своїм статичним характером і перевагою прикмет ендотимної підвалини (несвідомого психічного світу). Розглядаючи окремо українську духовість, викладач ствердив її проміжність, з поважною перевагою західніх елементів. Російську психіку визначено, як психіку евроазійську, яка також не залишилась без впливу на українську духовість. Семінар давав змогу учасникам відходити від наукової площини до площини ідеологічної і розв'язувати проблему української духовости, як певного ідеалу, та пов'язані з тим педагогічні питання.

По тій самій лінії пішов і кінцевий ефект викладів **професора д-ра Івана Мірчука** (Мюнхен), Ректора УВУ, на тему „Україна між Заходом і Сходом в культурному відношенні". Після того, як викладач визначив сильні впливи Заходу в українській культурі від найдавніших часів та схарактеризував типічно українське духове явище філософію Сковороди, перейдено до питання національного світогляду. Ним досить основно займався семінар, при чому виступи студентів в дискусії були на високому рівні. Провідною думкою проф. Мірчука в його викладах було сттвердження факту і висунення постуляту, що місце України є бути культурним посередником між Заходом і Сходом.

Проф. Микола Глобенко (Сарсель) у своїх цікавих викладах з українського літературознавства порушив три основні періоди в нашій літературі і чітко виявив їх пов'язання із сучасним течіями на Заході. Мало в нас відома серед нелітераторів доба українського бароко, стала перед авдиторією в її справжній вартості і величі, а український романтизм, зокрема центральна його постать Тараса Шевченка, набрали цілком іншого вигляду, будучи розглядані не з народницького становища, тільки у взаємопов'язанні з культурно-літературними процесами тодішнього Заходу. Окремо звернено увагу на модернізм і його осяги в українській літературі. Переходячи до новітньої доби, викладач зупинився на характеристиці першого періоду підсовєтської літератури. Так проф. Глобенко приготовив поміст для переходу до теми **проф. Юрія Бойка** (Мюнхен), який говорив про українську підсовєтську літературу останнього періоду (1941-51). Доповідь була багато ілюстрована цитатами критики і офіційних документів, які визначують розвій літератури, з одного боку, а з другого, зразками творчости, між якими було багато добрих речей, далеких від казьонних, і які виразно підтверджують тезу викладача про те, що українська підсовєтська література значною мірою намагається зберегти своє українство, проти якого веде наступ російський націоналізм.

(Закінчення буде).

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

„Московська мораль". Передова стаття „Рад. Укр". з 26 серпня, коментуючи проєкт зміни статуту комуністичної партії, особливо падкує над тим, що комуністи нечесні. Нечесні не в звичайному людському розумінні однакової чесности з усіма й у всьому, а спеціяльно „чесности з собою" — цебто супроти партії. Передова каже: „Обов'язок комуніста бути правдивим і чесним перед партією, не допускати приховування і перекручування правди...". Ніби розвиваючи цю тезу, Гнат Юра, сталінський лавреат, в статті „Підносити рівень театрального мистецтва" взиває: „П'єса має вирішувати питання ідейні, моральні психологічні, проблеми почуття і обов'язку, любови, великодушности, безстрашности, відваги, відданости і в той же час викривати егоїзм, пасивність, косність, інертність, боягузство. Викривати їх з погляду комуністичної ідеології і моралі..."

Говорити партії правду, а на батька-матір і ближнього писати доноси в НКВД, це й є комуністичною мораллю. Це розуміє й Гнат Юра, але пише про любов, відданість і т. п. ...пише, бо мусить повнити свою песю службу.

В. Сосюра все не попадає в тон. На партійній конференції Сталінського району м. Києва секретар партійної організації спілки радянських письменників України, Баш закидає, що „партійна орг. спілки не допомогла поетові Сосюрі до кінця зрозуміти критику його творів в газеті „Правда". Його остання збірка поезій „За мир" написана нижче можливостей поета і не задовольняє високих вимог сучасного радянського читача".

Від Кузьми Журби приймають і друкують такі „поезії", як „До щастя для нас відкриваються брами на Волзі широкій, на на світлім Дніпрі — Нова п'ятирічка — це стяг, що над нами з іменням великим сіяє вгорі" („Рад. Укр.". 28 серпня), бо ..."дурному й Бог простить", як каже наша народня приповідка, але такими „поезіями" В. Сосюра відпекатись не може і „сяюче імення велике вгорі„ не задовольняє.

Процес над пікідниками і деверсантами на каналі Дунай-Чорне море". Москва будує в приспішених темпах канал Дунай-Чорне море, який минає великий вигин Дунаю перед його виходом в Чорне море та усправнює річище в дельті Дунаю. Цей канал мав би прискорити й улегчити плавбу з Чорного моря до середушого Дунаю. І цим самим має велике значіння військового погляду. Праці на ньому провадяться приспішено, але видно не дуже успішно. Можливо зза того, що румунське населення ще недостатньо натреніоване для таких праць. І тому на цьому будівництві влаштовано процес над „шкідниками і диверсантами", як пропагандивну імпрезу, яка, мовляв, „викликала справедливий гнів будівників, які вимагають найсуворішої кари ворогам народа" („Правда", 31 серпня), цебто ця кривава імпреза провадиться „показово" і має сіяти психологічну атмосферу терору серед робітників будівництва.

Московські обіцянки для українських колхозників. В попередніх числах нашого часопису ми подавали відомости про те, в яких темпах і розмірах з України заготовляється і вивозиться хліб, передусім пшениця, — „головна продовольча культура", прикметник, якого вживає московська офіційна термінологія, а „в подяку" українським колхозникам за це „Правда" (28 серпня) обіцяє: Нинішня осінь в селах України буде особливо багата. Колхозники за свою чесну працю одержать високу платню. Вже зараз багато колхозів видали аванс по два-три кілограми пшениці і багато грошей на трудодень", а зараз колхозники, як повідомляє „Правда", „з особливою увагою й ентузіязмом вивчають проєкт директив 19 з'їзду партії по п'ятирічному пляну".

„Кооперація старшого брата" з „молодшим" нескладна — старшому пшениця, молодшому обіцянка і постанови ЦК. „по п'ятирічному пляну".

Назви пароплавів на Чорному морі. „Рад. Укр". 29 серпня серед інших повідомлень про „ентузіязм совєтського народу" в зв'язку з 19 з'їздом комуністичної партії, повідомляє про радіограми з пароплавів чорноморської фльоти, що перебувають у плаванні, в яких висловлюється „ентузіязм". Ось назви цих чорноморських пароплавів: „Омск", „Россия", „Краснодар", „Караганда", „Восток", „Орел" „Бештау".

(„У. Думка").

Всеканадійська виставка

(Закінчення зі стор 2-ої)

в „резінових" черевиках, фуфайках та „ґімнастьорках" в моменті, як вони обслуговували ґранатомет. Мені було окремо приємно, коли я знайшов на всіх пояснювальних карточках слово „рашен" замість „совєт": канадійська армія, як і „Голос Канади", знає, що це синоніми і канадійці мали змогу дечого правильно навчитись в отому кутку виставки.

Потім приходив вечір. Ввесь час виставки була чудова погода і від моря-озера йшла приємна прохолода. В колосальній черепашині йшов концерт найкращих солістів, музик та хорів і оркестр, що мабуть цей одинокий раз мали стількитисячну публіку. В горішньому кінці вистави грали на окремому подію військові оркестри, під голим небом йшов фільм, на естраді змагалися співаки, серед них чимало моїх земляків. В черепашині з кількадесятьтисячною публікою, що мінилася світлами неонів як чарівна казка, виступав в один день і хор Українського Народного Дому під дир. п-ні Галини Голинської, цього року вже 22-гий раз. А вся площа виставки змінялася в якийсь казковий город, всі павільйони рясніли кольорами веселок, біля павільйону квітів виростав ліс світляних конвалій і дзвіночків, на воді під водограєм плавали світляні жовті рожі — і по коридорах, залях та стежках ніби тихіше плила ріка людей. В амфітеатрі, що може помістити під дахом 25,000 осіб, пописувались найкращі цирковці, а коли вони кінчили велетенська оркестра інтонувала „Год сейф ди квін" і в небо з лоскотом летіли сотки ракет та штучних вогнів, що прискали чарівним жаром, скидали вогняні квіти, розсипалися тисячами більших і менших зір і зірок — і ви чули, як вам з чудування ширшають очі та не дивувалися окликам захоплення і подиву.

Все це тривало 15 хвилин і ставало тихо. Людська юрба, — мужчини, жінки й діти, серед них тисячі моїх земляків і представники всяких рас та мов, повільно пливли до виходу, точніше — до трамвасвого двірця.

Маю ще сьогодні респект перед торонтонськими трамваями, коли пригадую собі два свої повороти з виставки. Я сподівався стику, крику, порваних ґузиків і загублених дітей. Вивезти коло п'ятьдесятьтисячну масу в один час — не легка справа. Але ТТС (Торонто Транспортейшен Комішен) цю справу розв'язало: на перон пускали людей кількадесятьма ворітцями, при яких сиділи ввічливі кондуктори, їм здавали люди білети і брали пересідки, на рейках підходили під розвішені світляні написи відповідні трамваї з відчиненими усіми дверми, коло тих ставали інші службовці ТТС, вози заповнювалися справно і гладко, кілька слів, двері замкнулись — трамвай поїхав, на його місце приходив черговий. Розміряно так, що через ворітця не пройде більше людей, як влізе у підставлені трамваї. Просто, гладко, культурно.

Трамвай біг у сонне місто, назустріч йому ішли на виставковий двірець чергові порожні вози, щоб ніхто не ждав. Люди несли якусь свіжість у собі, в руках ляльки, бальони, посуду і бунти реклям, діти мали на головах різноколірні реклямові шапки — вечір кінчився інакше, як кожного будня.

І в грудях українця-еміґранта виростала якась заздрість: за спокійну, повну добробуту та буйного, творчого життя Канаду, від якої далеко, за семи морями та семи горами, у той же час томиться у своїх страшних кайданах інша, наболіла вже однією нашою тугою до неї, земля, що їй ім'я найсвятіше: Україна.

Анатоль Курдидик

ВАШИНҐТОН ВЖЕ ГОТУЄТЬСЯ ЗУСТРІЧАТИ НОВОГО ПРЕЗИДЕНТА

Вашинґтон. — Хоч до виборів ще лишається чотири тижні, але біля Капітолю вже розпочалися праці для урочистості впровадження в урядування нового президента. Зокрема будується при східній частині Капітолю величезне підвищення, що на ньому 20 січня наступного року відбудеться впровадження президента на новий уряд. Вантажні авта вже звозять туди частини сталевої конструкції, що будуть вжиті для побудови підвищення. Це той самий матеріял, що був вжитий для споруди підвищення в 1949 році, коли відновляв свою президентуру Г. Труман. Напроти підвищення будуть збудовані сидіння для 15 тисяч осіб, які будуть присутні при урочистості. Видатки на сорудження підвищення й трибун обраховані на 99,700 долярів, себто на біля десять тисяч більше, ніж чотири роки тому.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

Голоси Читачів

До статті: „Хто з українців рятував жидів"

„Свобода", ч. 254 з 25 вересня 1952.

Я був в рр. 1941-1944 секретарем надлісництва Пороги над солотвинською Бистрицею, станиславівської області. Надлісничим був тоді інж. Карпчак. Коли шеф станиславівського ґестапа сумн. пам'яти Крюбер зачав своє ганебне діло винищування жидів в Станиславівщині, то багато жидів, головно інтеліґентів, зберіглося утечею з ліси-гори, що належали до надлісництва Пороги, яке припирало своїм обсягом ділання аж до мадярської границі (хребет Сивуля). Усі жиди, які може й не мали з життю своїм ні сокири ні пили в руках, зробили за порадою надлісничого К. дві партії лісорубів. Діставали плату в грошах і в харчах, які доставляли їм в ліс ґаєві; приходити до надлісництва було для них небезпечно, бо напроти були німецькі погранични „Ґренцшуц", між котрими були і аґенти „Ґестапа". Платничі лісти під прибраними прізвищами, після вказівок ґаєвих, робив я.

Не пригадую собі вже тепер, як довго ці „лісоруби" працювали, так само й прізвища вилетіли вже з моєї пам'яти і пригадую собі тільки одне: Шафер з Солотвини.

По якімось часі приніс ґаєвий Дяків до надлісничого записку від цих „лісорубів", в якій дякували нам за поміч і прихильне відношення до них і заявили, що зі зближаючоюся зимою не будуть досить безпечними і пробують щастя деінде — іменно в Югославії. Чи їхня подорож удалася — не відомо мені. Про цих жидів лісорубів знало дуже багато лісових робітників українців і ніхто не зрадив лісової тайни — інакше і надлісничий, і я, і ґаєві були б дісталися в лабети Крюґера, з яких виходу не було. І де ж тут та ворожнеча до жидів?

Іван Лак.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нюарк, Н. Дж.

Успішна імпреза У. Н. С.

Згідно з програмою, проголошеною раніше в „Свободі", проф. д-р Микола Шлемкевич виголосив 20-го вересня ц. р. в Культурно-Освітнім Клюбі „Орлик" (27 відділ У. Н. С.) у Нюарку доповідь п. н. „Захитаний світогляд". Це перша доповідь із циклю лекцій цього доповідача на загальну тему „Загублена українська людина".

Д-р Шлемкевич має небуденний хист подати глибокі та оригінальні мислі в такій блискучій формі — що безперебійно полонює увагу слухача та заставляє жадібно сприймати кожне слово. І годі точно розцінити, що діла більше: чар завершеного стилю чи глибінь змісту

Трудно в кількох реченнях передати повний зміст доповіді, що тривала понад годину. Сучасна українська людина знайшла своє світоглядове оформлення на переломі сторіч 19-го-20-го перед першою світовою війною. Осередньою ідеєю того світогляду була ідея свободи, зв'язана з переконанням, що свободу — внутрішню та зовнішню — людина досягне завдяки поступові науки та завдяки науковій, розумовій організації життя. Та ідея проймає духову культуру й усе життя тодішнього суспільства. Ідеалом людини стає вільний дух, а ідеалом суспільства вільні об'єднання тих вільних духів. Держава — це конечні рами для того, щоб свобідний дух та свобідне суспільство могли розвиватися.

Це спільна світоглядова база тодішньої нації провідної верстви. Вона має найрізноманітніші відтіні: — Драгоманів, Грушевський, Франко, Єфремов, Винниченко, теж чільні тодішні письменники — це різні вияви все ж тієї спільної ідеї.

Таким увійшло українське суспільство в рішальні роки 1917-1920. Воно творило ту вимріяну вільну державу, та не втримало її. Вдаривши в тверду стіну перешкод, та — досі одна в своїй глибокій основі — українська людина розщепилася. 20-ті й 30-ті роки знають уже кілька окремих світоглядових типів, що не мають глибоких спільних рис. Ідеал вільного духа живе ще далі в тодішніх демократичних осередках, але він тільки в оборонній поставі. Його панівне місце, головно в мріях молоді, займає тепер ідеал сильної людини. Але той ідеал знову розщеплюється на окремі непримиренні відміни, що постійно в боротьбі одна проти одної. Так маємо вільну людину через спертя на традицію, на традиційну продукційну клясу (Липинський), далі людину сильну ірраціональними інстинктами, вольовістю (Донцов) і третю відміну, незвичайно інтересну, передчасно здушену, що народжувалася в т. зв. хвильовизмі.

У другу світову війну ввійшло українство непримиренно розщепленим у своїх основах. І звідси брак уже спільних осягів, як у революції 1917-го і наступних років, і тільки спільні упокорення й поразки.

Але найбільша трагедія української людини в протилежностях 30-тих років. Замість нової великої ідеї, окупленої трагедіями та горем, вона живе заворотними кличами: „назад до Липинського", „назад до Донцова", „назад до Хвильового", назад до демократичної проблематики зперед десятиріч.

Тільки нова ідея може дати світоглядову основу українській людині 50-тих років і тільки вона може дати тій людині внутрішній спокій і певність. Проготовити її свідомістю й тугою — наше перше завдання.

Доповідь зробила помітне враження на авдиторію. Нюарк нетерпеливо вижидає чергового викладу д-ра Шлемкевича п. н „Моральна криза", що відбудеться в суботу 11-го жовтня в домівці Об'єднання б. Вояків Українців, 9 Белмонт Евеню, Нюарк, Н. Дж. Початок о год. 6-тій увечорі.

Союзовець.

Міннеаполіс, Мін.

Сторено Відділ УКК.

Певною подією в житті нашого міста й периферії є заложення Відділу Українського Конґресового Комітету. Хоч наше місто велике й українців тут не мало, все ж до останнього часу не щастило створити тут спільної для всіх організації.

Нині її маємо і сподіваємось, що громадське життя в Міннеаполісі унормується і стане жвавішим.

До Керівних Органів Відділу увійшли такі особи:

Голова, полк. Віктор Филипович; 1-й заст. голови, інж. Антін Романенко, 2-й заст. голови і фінансовий референт, Степан Коцюба, секретар, проф. Тадей Петришак, організаційний референт і молоді, Дмитро Штогрин, зовнішніх зв'язків — Василь Спасик, член Управи — інж. Шеварченко. Заступники членів Управи: інж. Сергій Ермоленко та Павло Федорців.

Контрольна Комісія: д-р Микола Кушніренко, Юрій Пундик і Павло Бреславець. Заступник членів Контрольної Комісії — інж. Іван Миколаєнко.

Товариський Суд: Дмитро Янківський, інж. Осип Покотило, Антін Семенюк, інж. Олександер Гайдай і Петро Андрущак.

Культурно-освітнім референтом є інж. Антін Романенко.

Серед біжучих справ, Відділ намітив організацію збірки Національного Датку.

Міннеаполіс заснував у себе Відділ першим із п'ятидесяти більших осередків, які ще досі не мали Відділу. Треба сподіватися, що за прикладом Міннеаполісу підуть також інші...

Е

ВИПРАВЛЕННЯ

У допису з Шікаґо, поміщеному в „Свободі", ч. 259, треба справити в обрахунках в такий спосіб, щоб виходило, що кожний з нас видає тижнево $25, а всі ми в Шікаґо тижнево $625,000, а річно $32,500,000. Так треба розуміти цей уступ, де видруковано помилкові цифри.

Втікачам з Форту Дікс не пощастило

В руки поліції в Ню Йорку попались чотири, вбрані по-спортовому юнаки, що виявились втікачами з Форту Дікс, звідки, як відомо втікло тринадцять вояків, що відбували там кару. Воякам вдалося доконати підкоп, при чому вони вживали для цього бляшанок, поломаних ножів та відточених ложок. Чотири втікачі, що їх імен ще не виявлено, доконали відважного нападу на крамницю лікерів в Бронксі. Грабіжників схопили два поліцаї, яким радієвою дорогою були подані точні описи напасників. Напад втікачі задумали тому, бо всі їхні гроші вже зовсім вичерпалися. Змовились на напад лише три втікачі, а четвертий про це нічого не знав й у момент нападу спокійно заїдав поблизу морозиво. Досі втікачі жили на чотириста доларів, що їх мав один з них. За ці гроші вони купили нові убрання. Авто, в якому їх злапано, вони вкрали також в Бронксі.

Посмертні Згадки

Вееч. о. СТЕФАН МУСІЙЧУК, член від. 74. У. Н. Союзу в Ню Кесл, Па., упокоївся 2-го жовтня 1952 в Шерон, Па., проживши 58 років. Покійний народився 7. січня 1894 року в селі Корошів, пов. Коломия. Залишив у смутку дружину Міру, три доньки — Ірину, Ольгу і Марію, сина Олександра та зятів. Перенесення тіла Покійного відбулося з каплиці похоронного заведення до церкви у неділю, 5. жовтня. З церкви тлінні останки Покійного перевезено на вічний спочинок на місцеве кладовище св. Петра і Павла. — В. Й. П.!

Дж. Кух, секр.

МАРІЯ ОМЕЛЯН, члениця Сестрицтва Пр. Діви Марії, від. 119 У. Н. Союзу в Кембел, О., померла по довгій недузі 22. вересня 1952 р., проживши 67 років. Покійна родилася в с. Жуків, пов. Чешанів, Україна. До У. Н. Союзу вписалася 1918 року. Полишила в смутку численну родину. Похорон відбувся 25. вересня з похоронного заведення до церкви, а відтак на цвинтар в Йонґстави, О., при участи родини, члениць і знайомих. — В. Й. П.!

Марія Білан, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. „Сокіл", від. 336 відбудуться в неділю, 12. жовтня, о год. 1-ій пополудні, в Укр. Народнім Домі. Проситься членів прийти на збори, та вирівняти належні вкладки, щоби не наражуватись на суспендовання. — Є. Дзядига, рек. секр.

ТОМАСТОН, КОНН. — Тов. Укр. Січ, від. 421 матиме збори в суботу 11. жовтня, в год. 8 ввечорі, в укр. галі, Проспект вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — Т. Михнів, предс.; М. Шипінка, кас.; Ю. Береза, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 367, відбудуться в неділю, 12. жовтня в церковній залі в год. 1:30 по полудні. Проситься всіх членів прибути бо є важні справи до полагодження. Контрольна комісія здасть звіт за минулі 3 місяці. Довгуючі члени будуть суспендовані як не вирівнають свої довги. Комітет до Тов. Болю буде вибраний. Наші члени обовязані купити ленти. Кожний дорослий член повинен заплатити найменше $1. на Союзівку. — М. Сорохтей, предс.; М. Мельник, кас.; В. Попович, секр.

ЮТИКА, Н. Й. — Бр. св. Петра і Павла, від. 483, повідомляє, що чергові місячні збори відбудуться в суботу, 11. жовтня, о год. 6:30 ввечорі в залі православної громади св. Петра і Павла. Управа відділу просить усіх членів прийти вчасно, а разом з тим нагадує, що вже на цих зборах кожний член мусить виконати свій обов'язок перед нашим Союзом і внести обов'язковий для всіх членів 1 доляр на Союзівку, де є будинок для старших членів нашої організації. — Я. Фаліцький, предс.; Є. Єржківська, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні Збори Бр. св. Петра і Павла від. 220 відбудуться в суботу, 11. жовтня, о год. 7:30 ввечорі, в параф. галі при 50 і Полайна вул. Проситься всіх членів, щоб прийшли на час, бо будуть важні справи до вирішення, а довгуючі члени щоби вирівняли свої залеглі довги; члени, що довгують по два місяці, а цього місяця не заплатять, будуть суспендовані. Будемо принимати нових членів без вступного. — Г. Гарасим, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 182, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. жовтня, о год. 2-ій пополудні, в парафіяльній галі, 45-47 Говп Еве., Пасейк, Н. Дж. Просимо членів прийти на збори та вирівняти свої місячні вкладки. Хто бажає стати членому У. Н. Союзу просимо прийти на збори, а ми дуже радо дамо пояснення. — Уряд:

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, повідомляє, що місячні збори відбудуться в другу неділю жовтня, ц. с. 12.X.1952, о год. 1-ій попол. в домівці Клюбу при Н. Френклин вул., на II. поверсі. При цій нагоді пригадується деяким членам про вплату, яку вони є довжні. — В. Василюк, предс.; О. Демчишин, скарб.; В. О. Грималяк, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Василія, від. 339, відбудуться в суботу, 11. жовтня, в год. 7. ввечорі, в домі Громади на Лавренс вул. Наполминається всіх місцевих і позамісцевих членів бути присутніми на зборах та вирівняти місячні вкладки. Також будемо збирати від усіх дорослих членів по одному долярові на дім старців У. Н. Союзу. — І. Жмутин, предс.; І. Сорока, кас.; А. Хромяк, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Бр. св. Василія Великого, від. 364, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. жовтня, о год. 1. по полудні, в У. Н. Домі, 3161 Е. 93 вул. Просимо прийти на час. Довгуючі члени повинні вирівняти свої вкладки. Касієр буде збирати вкладки в церковній галі по другій Сл. Божій для вигоди тих, що мешкають на Савт Сайд. — Г. Кукіз, гол.; Й. Стойка, рек. секр.; С. Кравт, кас.; Е. Біленький, фін. секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія, від. 379 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 12. жовтня в Союзовім Домі, 845 N. Western Ave. Проситься членів прийти і вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Г. Бобик, предс.; Н. Сенчишак, кас.; М. Семків, секр.

CLEVELAND, O. — St. Basils Branch 364 will hold its monthly meeting Sunday, October 12, at 2 P.M. sharp at the Ukrainian Home of the East Side 3161 East 93rd off Kinsman. Please attend this meeting as there are important issues to be discussed. We ask delinquent members to please clear their obligations or we will have to suspend them. — H. Kukiz, Pres.; J. Stoika, Rec. Sec'y.; S. Kraft, Treas.; E. Bilecky, Fin. Sec'y..

МОНЕССЕН, ПА. — Повідомляємо членів Бр. св. Петра і Павла від. 338, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. жовтня, о год. 1:30 по полудні, в Укр. Клюбовій галі на 2-ій вулиці 213 Скунмейкер Евеню. Проситься всіх членів прийти та заплатити своє місячне. — П. Яковський, предс.; Й. Кудлик, кас.; М. Куць, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146 повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 12. жовтня о год. 1. по полудні в Укр. А. Осередку, 2965 Капендер вул. Просимо членів приходити на збори і платити свої довги за вкладки. Хто з членів не зложив іще датку на нашу Союзівку, хай принесе на збори а ми разом вишлемо до Союзу. — П. Андрушків, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Укр. Нар. Дому, відділ 316, відбудуться в четвер, 9. жовтня, в год. 8. ввечорі, в Товариськім Домі, 831 Джозеф Евеню. Проситься усіх членів і членкинь прибути на означений час, як рівнож проситься членів не забувати за свій місячний розмет. — П. Ковтун, предс.; В. Гнатків, кас.; В. Гавриляк, фін. секр.; В. Іванців, рек. секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 325 буде мати надзвичайні збори, себто важні збори в п'ятницю, 10. жовтня, в галі Укр. Дому, 216-18 Grand St., в год. 8. ввечорі. Треба конечно прийти і забрати тикета на підприємство і також вирівнати свої вкладки. Не прибувші будуть підлягати карі після статуту. — Уряд. Зап. Січ.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 371, відбудуться в п'ятницю, 10-го жовтня, в год. 8. ввечорі, в Січовій Салі при 506 — 18th Ave., Newark, N. J. Проситься всіх тих членів, які ще не зложили своєї жертви на Союзівку, проситься зложити цего місяця на зборах відділу, а ті що мешкають подальше прислати почтою на руки секретаря. — А. Змий, предс.; П. Заболоцький, кас.; Ю. Баранюк, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — В неділю, 12. жовтня, о год. 1:30 по полудні відбудуться місячні сходини 94-го відділу ім. М. Шашкевича, в салі УДКлюбу при 2376 Ґрейлінґ, на яких буде теж звіт фін. секретаря М. Прихітка за третє чвертьріччя 1952 р. Просимо членів прийти на ті сходини і вплатити свої членські вкладки і евентуальні залеглості. Рівночасно повідомляємо всіх членів нашого Відділу, що п. М. Прихітко не буде більше їздити по хатах — починаючи від дня того оголошення — й збирати членські вкладки до УНСоюзу. Всі мають платити свої повинності до УНС і Товариства точно і лиш на сходинах Відділу. Це повинні мати на увазі особливо деякі наші „післяплатники", щоб через спізнений реченець не наразити себе і своїх членів рідні на втрату членства УНС. Кожний член нашого Товариства на випадок недуги зобовязаний негайно повідомити фінансового секретаря нашого Відділу п. М. Прихітка про те, якщо не хоче втратити хворобової допомоги. У кожному випадкові належить предложити міродайну лікарську посвідку. — М. Шаран, вр. предс.; Є. Зубальський вр. рек. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. М. Грушевського, від 219, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11. жовтня, в год. 8. ввечорі, в Укр. Правосл. Галі, 675 Савт 19 вул. Проситься всіх членів прийти на збори і заплатити свої місячні вкладки. — В. Ткач, предс.; А. Баран, кас.; А. Мудровський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. ім. І. Франка, від. 334 відбудуться в неділю, 12. жовтня, о год. 1. по пол., в У. Н. Домі. Проситься членів прийти на ці збори бо є важні справи до вирішення. — М. Задерецький, предс.; С. Морозович, фін. секр. І. Жук, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори Тов. „Дністер", від. 361, відбудуться в суботу, 11. жовтня, о год. 8. ввечорі, у власній домівці „Дністра", при 119 Ave. A. На зборах будуть складені звіти за третій квартал біжучого ділового року (фінансовий і опікунів хорих, відчитана кореспонденція, справа домівки й її устаткування, підприємства Т-ва на найближчий час і біжучі справи. Перед зборами приймається членські внески. Після зборів товариська зустріч. — М. Малетич, предс.; П. Кучма, фін. секр. І. Собенко, кас.; В. Барагура, рек. секр.

ТАРЗАН, ч. 2931. Становищериску.

Коли Бетті була вихоплена з круга, Вест прискочив до неї. „О святий Денисе!", кричав О'Рорке", вони вхопили Бетті!"

„Весте!", крикнув Тарзан. „За тобою! Глянь!"

З дикістю лева Нуми Тарзан прочистив стежку до пораненої людини і зайняв місце над нею.